

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK
Tanulmánykötet

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontjának
tanulmánykötete

Szerkesztette:
Molnár D. Erzsébet és Molnár Ferenc

II. RF KMF – „RIK-U” Kft.
Beregszász–Ungvár
2021

ETO 300(=945.11)(477.87)

T 32

Tanulmánykötetünk első fejezetében a 19. századi nemzetiségi kérdés és törvényhozás változó tartalmának magyarországi összefüggéseivel foglalkozik. Az itt található írások olyan kérdéseket vizsgálnak, mint az 1860-as években kidolgozott nemzetiségi törvényjavaslatok és nemzetkoncepciók, az 1868-as nemzetiségi törvény és a multietnikus állam dilemmái, valamint az északkelet-magyarországi ruszin mozgalom kiegyezés előtti és utáni helyzete. A kiadvány többi fejezetében kárpátaljai tematikájú, történelmi és társadalomtudományi jellegű tanulmányok kerülnek közlésre. Kötetünket mindazoknak ajánljuk, akik betekintést kívánnak nyerni a Kárpát-medence, különösképpen a mai értelemben vett Kárpátalja új- és jelenkori történetébe, nemzetiségi, felekezeti, társadalom- és oktatáspolitikai viszonyaiba, valamint politikai és gazdasági helyzetébe.

Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2020.12.03., 8. számú jegyzőkönyv)

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontja, Történelem- és Társadalomtudományi Tanszéke, valamint Kiadói Részlege közreműködésével.

Szerkesztette: *Molnár D. Erzsébet és Molnár Ferenc*
(II. RF KMF, Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont,
Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék)

Lektorálta:

Dr. habil. Barta Róbert (intézetigazgató, egyetemi docens, Debreceni Egyetem BTK, Történelmi Intézet)

Dr. Brenzovics László (docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék)

Prof. Dr. Erdődy Gábor (az MTA doktora, egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem)

Dr. Fodor Gyula (rektorhelyettes, docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Földtudományi és Turizmus Tanszék)

Kutassy Ilona (igazgatóhelyettes, Kárpátaljai Területi Állami Levéltár)

Prof. Dr. Mándrik Iván (professzor, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék)

Dr. Molnár József (tanszékvezető, docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Földtudományi és Turizmus Tanszék)

Dr. Orosz Ildikó (elnök, docens, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola,
Pedagógia és Pszichológia Tanszék)

Korrektúra: *Hnatik-Riskó Márta*

Műszaki szerkesztés és tördelés: *Vezsdel László*

Borítóterv: *Vezsdel László*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felelnek:

Orosz Ildikó (elnök, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola)

Csernicskó István (rektor, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola)

Dobos Sándor (részlegvezető, Kiadói Részleg, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola)

A tanulmányok tartalmáért kizárólag a szerzők felelnek.

A kiadvány megjelenését támogatta az MTA Domus Kuratóriuma.

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (cím: 90 202 Beregszász, Kossuth tér 6.; e-mail: foiskola@kmf.uz.ua) és a „RIK-U” Kft. (cím: 88 000 Ungvár, Gagarin u. 36.; e-mail: print@rik.com.ua)

Nyomdai munkálatok: Kálvin Nyomda (cím: 90 202 Beregszász, Kossuth tér 4.; e-mail: kalvin.nyomda@gmail.com)

ISBN 978-617-7868-64-3

© A szerzők, 2021

© A szerkesztők, 2021

© II. RF KMF, Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont 2021

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
<i>Nemzetiségi kérdés és törvényhozás a 19. századi Magyarországon.....</i>	9
Deák Ágnes: NEMZETISÉGI TÖRVÉNYJAVASLAT-VÁLTOZATOK MAGYARORSZÁGON, 1861–1868.....	11
Gyáni Gábor: AZ 1868-AS NEMZETISÉGI TÖRVÉNY ÉS A MULTIETNIKUS ÁLLAM PROBLÉMÁJA.....	29
Lajtai L. László: A NEMZETISÉGI EGYENJOGÚSÁGRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY VITÁJA A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉSSEN ÉS A NEMZETKONCEPCIÓK ÖSSZECsapása	39
Molnár Ferenc: FEJEZETEK AZ ÉSZAKKELET-MAGYARORSZÁGI RUSZINOK NEOABSZOLUTIZMUS KORI TÖRTÉNETÉBŐL.....	63
Fedinec Csilla: RUSZIN ÖNMEGHATÁROZÁSI KÍSÉRLETEK AZ 1860-AS ÉVEKBEN	77
Molnár Ferenc: PANKOVICS ISTVÁN MUNKÁCSI PÜSPÖK ÉS A RUSZIN MOZGALOM	93
<i>Történelmi tanulmányok.....</i>	109
Dancs György: AZ ELSŐ KOLERAJÁRVÁNY ELLENI VÉDEKEZÉS SZEREPLŐI MAGYARORSZÁGON.....	111
Csatáry György: A BRASCSAJKÓ-LEVÉLTÁR IRATAI (1919–1952)	135
Szamborovszkyné Nagy Ibolya: A BEREKSZÁSZI REFORMÁTUS GYŰLEKEZET TEMPLOMÁNAK TÖRTÉNETE A KEZDETEKTŐL 1931-IG.....	183
Molnár D. Erzsébet: A SZOVJET MEGSZÁLLÁS KEZDETEI KÁRPÁTALJÁN 1944 OKTÓBERÉBEN.....	203
Váradai Natália: MINDENNAPOK ÉS HATÁR MENTI KAPCSOLATOK KÁRPÁTALJÁN A HRUSCSOV-ÉRÁBAN.....	215

<i>Kárpátalja. Közigazgatás, mobilitás, politika</i>	237
Molnár D. István: KÁRPÁTALJA LAKOSSÁGÁNAK TERÜLETI ELOSZLÁSA AZ ÚJONNAN KIALAKÍTOTT KÖZIGAZGATÁSI RENDSZER TÜKRÉBEN	239
Pallay Katalin: HAZATÉRNI VAGY OTTMARADNI? A KÁRPÁTALJAI MOBILIS HALLGATÓK LETELEPEDÉSÉRE HATÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA.....	255
Darcsi Karolina – Orosz Ildikó – Molnár D. István: A „KMKSZ” – UMP SZEREPLÉSE A 2020-AS UKRAJNAI HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁSOKON	275
Orosz Ildikó – Pataki Gábor – Molnár D. István: BEREGSZÁSZ ÉS TÉRSÉGÉNEK FEJLESZTÉSI TERVE	289
<i>Recenziók</i>	317
Molnár Ferenc: A RÁKÓCZI-KOR KÁRPÁTALJAI NÉZŐPONTBÓL. CSATÁRY GYÖRGY: A RÁKÓCZI-KOR EMLÉKHELYEI KÁRPÁTALJÁN.....	319
Csatáry György: RECENZÍÓ AZ „ÖRZENI KINCSES TEMETŐKET.” A BEREGSZÁSZI KÖZTEMETŐ EGYKORI RÓMAI KATOLIKUS SÍRKERTJE CÍMŰ KIADVÁNYRÓL	323
Csernicskó István: MIT MUTAT A MÉRLEG? OROSZ ILDIKÓ–PALLAY KATALIN: A KÁRPÁTALJAI OKTATÁS HELYZETE A 2019-ES KÜLSŐ FÜGGETLEN ÉRETTSÉGI EREDMÉNYEINEK TÜKRÉBEN	327
Szilágyi Lajos: RECENZÍÓ OROSZ ILDIKÓ–PALLAY KATALIN A KÁRPÁTALJAI OKTATÁS HELYZETE A 2019-ES KÜLSŐ FÜGGETLEN ÉRETTSÉGI EREDMÉNYEINEK TÜKRÉBEN C. MONOGRÁFIÁJÁRÓL	331
Császár István: RECENZÍÓ A MENEKÜLTEK, MIGRÁNSOK, ÚJ HAZÁT KERESŐK CÍMŰ KÖTETRŐL	335
Asztalos Annamária: RECENZÍÓ A VOLT EGYSZER EGY MONARCHIA. VÁROS ÉS VIDÉK C. KIADVÁNYRÓL.....	343

Recenzió

az „*Őrzeni kincses temetőket.*” *A beregszászi köztemető egykori római katolikus sírkertje* című kiadványról
„RIK-U”, Beregszász–Ungvár, 2020. 88 oldal

A Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont kiadványa ezúttal – érintve a társadalomtörténeti és néprajzi szempontú értékelést – egy bemutató-tájékoztató jellegű kiadványt tett le a szakma és az érdeklődő olvasók asztalára. A kötetben a beregszászi köztemető egykori római katolikus sírkertjében örök nyugalomra helyezett híres, értelmiségi családok, személyek kerültek bemutatásra. A fejfákon olvasható egyéniségek életéről a sajtóból, szakkönyvekből, honismereti munkákból, lexikonokból és kézikönyvekből összegyűjtött életrajzi és más adatok nyújtanak tájékoztatást. A kötet célja volt bemutatni a kiemelt síremlékekről készült illusztrációkat megőrkítve mindazon jellegzetességeket, melyekkel a vizsgált sírkert rendelkezik. Párhuzamosan a kutatások kiterjedtek a teljes katolikus sírkert adatbázisának az összeállítására, amelyben mintegy 2500 sírhely szerepel. A szóban forgó terjedelmes adatbázis rövidesen elektronikus formában elérhető lesz a Kutatóközpont honlapján. Ezen kutatások eredményei így hozzájárulhatnak elsősorban a családtörténelem, valamint magának a temetkezési kultúránknak az eredményes tanulmányozásához.

A könyv szerkezetileg tíz jól elválasztható fejezetből áll. A legelején találjuk Molnár János, a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség esperesplébánosának az előszavát, aki a temető jelentőségét emeli ki, mint a szentmise megtartásának egykor egyetlen, a keresztény hívők temetkezéséül szolgáló helyét. Szavait Franz Mercury kortárs író/költő *Temető* c. versével zárja.

Az előszót követi a sírkert legrégebbi síremlékeit, kőkeresztjeit bemutató fejezet, amelyben a 19. században és a 20. sz. elején elhunyt keresztények sírjait és néhány ismeretlen – véleményünk szerint 18. századi – kőből faragott keresztet találunk, összesen 11 síremléket. Itt kell sajnálattal megemlítenünk, hogy helyszűke miatt a régi, gondozatlan síremlékekből egyre kevesebb van. Gyakorlattá vált, hogy még az egyedi kőfaragványokat is kiforgatják helyükről és rátemetkeznek.

* Tanszékvezető, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék

Jómagam, főiskolai tanárként több mint húsz éve a történész hallgatókkal együtt látogatom a sírkertet, és ilyen, a keresztény hittel össze nem egyeztethető folyamatoknak vagyunk szemtanúi. Ha a rátemetkezések ilyen iramban folytatódnak, akkor néhány év múlva a 18. század végi és a 19. század elejéről való sírkövek teljesen eltűnnek.

A kiadvány 3. fejezetét a szerzők az egyházi személyek síremlékeinek szentelték: római és görögkatolikus papok, lelkészek, esperesek, főesperesek, hitoktatók, egyházi gondnokok és kántorok életrajzi adatait és a sírjaikról készített fotókat közölték (összesen 12 síremlék). Továbbá itt találjuk a Páli Szent Vincéről elnevezett Szatmári Irgalmas Rend Beregszászban szolgáló nővéreinek az emlékhelyét és síremlékeit (összesen 1 emlékművet és 4 síremléket).

A 4. fejezetben a temető katonasírokat tartalmazó parcellái kerülnek bemutatásra. Itt az 1848/49-es szabadságharcban részt vett 3 honvédnek (Baczó József tüzérnek, Bloksay István és Ekkel György századosoknak) a síremlékei, továbbá a temetőben ismeretlen helyen nyugvó 1848/49-es honvédek emlékére 2014-ben állított emlékmű kapott helyett. Az 1848/49-es honvédek sírjait a 20. században elhunyt katonák síremlékei követik: Dalmay Kálmán magyar királyi honvéd főhadnagynak a sírja, aki az I. világháborúban lelte halálát 1917-ben, és Pfauser Füzéry József ezredesnek a síremléke, aki az I. és II. világháborút is túlélte. A továbbiakban a II. világháborúban harcolt katonák sírjait, 1 emléktáblát a II. világháborúban szolgált magyar katonák emlékére (2006-ban a Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztériumának Hadtörténeti Intézete és Múzeuma, illetve Beregszász város önkormányzata állította) és 1 emlékművet, a hősi halált halt és a világtengerek mélyén örök álmukat alvó kárpátaljai tengerészek emlékjelét ismertetjük.

Az 5. fejezet a város ismert családjainak és közéleti személyiségeinek síremlékeit tartalmazza: a Linner, a Benda, a Haba és a Pazar család orvosként, ügyészként, ügyvédként, pedagógusként, agrármérnökként és cukrászként tevékenykedő tagjait mutatjuk be életútjuk ismertetésével és síremlékeiket megörökítő fotókkal (összesen 10 síremlék). Mindemellett ebben a fejezetben található a közélet jeles egyéniségei közül Buzáth Rebeka, az egykori beregszászi és vidéki nőegylet vezetője, Csanádi György újságíró, helytörténész és Zelenyák István közgazdász, beregszászi vállalkozó síremlékei is (összesen 3 síremlék).

A kiadvány 6. fejezetében a közméltóságok, közhivatalnokok sírjai kerülnek bemutatásra: Buttykay Ferenc, az egykori Bereg vármegye főispánja; Jobszty Gyula, az egykori Bereg vármegye alispánja,

dr. Buzáth Camill, Beregszász polgármeste, valamint magyar királyi pénztárnokok, bírók, jogászok, ellenőrök, jegyzők, adóosztviselők, mérnökök, útmesterek, telekönyvvezetők, építészek, erdőgondnokok síremlékeit, illetve rövid életrajzi adatait ismertetjük (összesen 19 síremlék).

A 7. fejezetben a beregszászi köztemető egykori római katolikus sírkertjének a vázlatos térképét láthatjuk, amelyen parcellák szerinti felosztásban, egyezményes jellel és helyrajzi számmal lett feltüntetve a kiadványban közölt valamennyi síremlék, emlékmű helye azok beazonosításának, a helyszínen történő felkeresésének a megkönnyítése céljából. A térképet dr. Molnár D. István, a Kutatóközpont munkatársa készítette. Műszaki szerkesztési okból és gyakorlati szempontból a térkép a kiadvány közepén helyezkedik el.

A kiadvány 8. fejezetében az orvosok, művészek, tanárok és tanítók síremlékei sorakoznak. Az orvosok között találjuk dr. Rottman József, az egykori Bereg vármegye főorvosa, Finta Béla, a beregszászi állami fogtechnika megalapítója, dr. Papp Ernő szülész-nőgyógyász főorvos nyughelyét. A művészeknél Nádas Annának, a beregszászi amatőr népszínház főrendezőjének, újságírónak, Sós-kúti Margit írónőnek, Veres Péter festőművésznek és másoknak a sírjait, valamint életútjait követhetjük nyomon. A gimnáziumi tanárok, az általános és középiskolai tanárok, illetve tanítók közül Sztahora (Borbély) Ibolyának, a Beregszászi Magyar Gimnázium matematikatanárnőjének, Pataky József kántor-tanítónak; Morgenthál Gyulának, a Beregszászi 4. sz. középiskola testnevelő tanárának; Hagymási Andrásnak, az egykori Beregszászi 8. sz. középiskola biológia-tanárának és még másoknak a nevei és síremlékei lettek megörökítve.

Ezen fejezet után találjuk dr. Molnár D. Erzsébetnek, a II. RF KMF Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpontja vezetőjének az utószavát, aki röviden felhívja a figyelmet arra, hogy a temetők és a bennük található síremlékek fontos kortörténeti forrásai egy-egy település történetének, jelen esetben Beregszász múltjának. Többek között arról is tudósít, hogy a beregszászi köztemető egykori római katolikus sírkertjének a felmérését, feltérképezését, az ott található síremlékek feliratainak összegyűjtését a Kutatóközpont munkatársai végezték el a Beregszászi Keresztény Értelmiségiek Szövetségének felkérésére 2019 nyarán azzal a céllal, hogy a sírkertben található adatok alapján készüljön el az ismert beregszászi polgárok névjegyzéke és a jelen kiadványban közlésre kerüljenek. Végül köszönetét fejezi ki a kiadvány megjelenéséért a támogatóknak.

A kiadvány a felhasznált források és irodalom jegyzékével zárul, ami rámutat a temetőkutatók fontosságára az egész Kárpát-medencében,

és arra a tudományos hozzáállásra, amelyet a Lehoczky Kutatóközpont munkatársai biztosítottak a feldolgozás során.

Meggyőződésem, hogy egy olyan munkát sikerült megalkotni, amely hozzájárul Beregszász múltjának megismeréséhez. Az újabb történeti forrásokra, vagyis a síremlékekre s azok szimbólumaira, felirataira alapozva, több területen is betekintést nyerhetünk a város történetébe: 1) a vidék lakosságának etnikai és vallási összetételébe, 2) a város hadtörténetébe, vagyis abba, hogy a község lakossága aktívan részt vett a hadieseményekben, megélt, átvészelt szabadságharcokat és világháborúkat stb.

Reméljük, hogy e kiadvánnyal sikerült méltó és örök emléket állítani Beregszász ismert, köztiszteletben álló elhunyt lakosainak – legalábbis azoknak, akik síremléke a mai nap látható –, akik sokat tettek városuk, közösségük fejlődésének érdekében.

Megjegyzendő, hogy a beregszászi temető egyes részei elhanyagolt állapotban vannak, attól függetlenül, hogy a kutatócsoport tagjainak köszönhetően számos síremlék láthatóvá, feliratának szövege olvashatóvá vált. Csak reménykedhetünk, hogy a jövőben a temető elhanyagolt részeit rendezik, mérséklődik a helyhiány és a kényszerből előforduló egymásra temetkezés. Ennyivel mindannyian tartozunk az utókornak, hiszen jól tudjuk, hogy a temető az adott közösség kultúrájának tükörképe.

Т 32 Публікації на суспільну тематику. Наукове видання (збірник наукових праць) Науково-дослідного центру ім. Тиводора Легоцькі при Закарпатському угорському інституті ім. Ференца Ракоці II / Редактори: Єлизавета Молнар Д. та Федір Молнар. Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2021. – 352 с. (угорською мовою)

ISBN 978-617-7868-64-3

Дослідження у першому розділі збірника присвячені вивченню національного питання в Угорщині та законодавчих ініціатив XIX століття у цій сфері. Зокрема, це питання розроблених у 1860-х роках законопроектів про національності і національних концепцій; Закон про національності 1868 року та дилеми мультиетнічної держави, а також становище русинського руху в Північно-Східній Угорщині до і після австро-угорського компромісу. В інших розділах вміщені публікації на закарпатську тематику історичного та суспільного характеру. Видання рекомендується усім, хто цікавиться новітньою та сучасною історією Карпатського басейну, зокрема сучасного Закарпаття, національними, релігійними, суспільними та освітніми відносинами, політичним та економічним становищем краю.

УДК 300(=945.11)(477.87)

Наукове видання

Публікації на суспільну тематику

Збірник наукових праць

2021 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол №8 від 03.12.2020 р.)

Підготовлено Науково-дослідним центром ім. Тіводора Легоцькі спільно з кафедрою історії
та суспільних дисциплін і Видавничим відділом ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ

Редактори: *Єлизавета Молнар Д. та Федір Молнар*
(ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, Науково-дослідний центр ім. Тіводора Легоцькі,
Кафедра історії та суспільних дисциплін)

Рецензенти:

Роберт Барта, габілітований доктор (директор Інституту, доцент університету,
факультет суспільних наук Дебреценського університету, Інститут історії)

Василь Брензович, кандидат історичних наук (доцент, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ,
кафедра історії та суспільних дисциплін)

др. Габор Ердовді, професор (доктор Академії наук Угорщини, викладач університету,
Науковий університет ім. Лоранда Етвеша)

Дюло Фодор, кандидат географічних наук (проректор, доцент, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ,
кафедра географії та туризму)

Олена Куташи (заступник директора, Державний архів Закарпатської області)

Іван Мандрик, доктор історичних наук (професор, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ,
кафедра історії та суспільних дисциплін)

Йосип Молнар, кандидат географічних наук (завідувач кафедри, доцент, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ,
кафедра географії та туризму)

Льдіко Орос, кандидат педагогічних наук (президент ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, доцент, ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ,
кафедра педагогіки та психології)

Коректура: *Марта Гнатик-Рішко*

Технічне редагування та верстка: *Ласло Веждед*

Обкладинка: *Ласло Веждед*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр „Опаціої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ*

Відповідальні за випуск:

Льдіко Орос (президент Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ)

Степан Черничко (ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ)

Олександр Добош (начальник Видавничого відділу ЗУІ ім. Ференца Ракоці ІІ)

За зміст опублікованих наукових праць відповідальність несуть автори.

Видання опубліковане за підтримки Кураторії «Domus» АН Угорщини

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90 202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua) *Статут «Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ» (Затверджено протоколом загальних зборів Благодійного фонду За ЗУІ, протокол №1 від 09.12.2019р., прийнято Загальними зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ, протокол №2 від 11.11.2019р., зареєстровано Центром надання адміністративних послуг Берегівської міської ради, 12.12.2019р.) та ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м. Ужгород, 88 000. Електронна пошта: print@rik.com.ua) *Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року**

Поліграфічні послуги: ПП Лац Ч.С. (пл. Кошута 4, м. Берегове, 90 202. Електронна пошта: kalvin.nyomda@gmail.com)

Підписано до друку 17.12.2020 Шрифт «Times New Roman». Папір офсетний, щільністю 70 г/м².
Ум. друк. арк. 28,6. Формат 70x100/16. Замовл. №69. Тираж 200.